

**Mikelnguut
Ayagmek
Elluarrluki
Anglivkallrat:**

**Mikelnguq-llu
Naanguarlutek
Piarkatek
36-aanek
Iralungellranek
Ayaglu
60-inek
Iralungellrat
Ngelkarlluku**

BEST BEGINNINGS
Alaska's Early Childhood Investment

Ayagniutekluku

Piipim, aanaminek anqerraallminek ayagluni arvinlegnek allrakungellni engelkarrluku, patra cukapiarluni naultuq, umyuagaa-llu imutun kailriatun pilartuq, cat niitellni wall'u-llu tangellni qemagqurluki; elicukaarapiarluni. Wangkuta angayuqaitni, wall'u aulukestaitni ikayuryugnaarput, waten elicukaaraallran nalliini, naanguaruqu'urluki, wall'u canek allanek eliyutkainek qaillukuaruqu'urluku.

Ukuni kalikani igausngaut cat mikelnguq-llu aipaqlutek naanguarlutek piarkatek. Aturluki tuaten ayagmek pilaquvtek, mikelngurmun ikayuutnguciqut eliqurallrani. Mikelnguq-llu elitnauryaureskuni elitnaurutni imutun qacikellriatun piciquki, assirluni-llu elitnaurciqluni, puqialngurmek aprumavkenani. Waten-llu ayagmek mikelnguq pimalria angliriaqami taqnerurruni-llu, man'a callra, pillra, ayuqucia-llu utumaluni pilartuq. Umyuurtuluni, yuugurallra-llu man'a elluarrluni piurluni yuungnaqu'urallrani.

Waten pilriani assinruciquq:

- Mikelnguq anglanivkangnaqu'urluku naanguarulluku. Mikelnguq naanguarluni eliqurluni pilartuq. Anglani-llu angnirluni yugnek ilaluni pillra assiqapiarluni ellinun mikelngurmun, assirluni-llu allat yuut ilagarluki catullerkaanun tauten pillra ikayurpautnguciquki.
- Naanguarlutek-llu piarkatek igausngalriit tangerrluki, elpenek-llu cuqluki naanguaruskui, ellin taugaam taum mikelnguq tauna naanguarun assirluni piarkaukaku. Mikelnguq ayuqenritut; ilait cukaluteng elitetuut, ilait-llu cukaunateng. Naanguarlutek piarkatek igausngalriit mikelnguq anglillranun

cuqyutqainaugut, elpet-llu tungliqutaciitun maligtenrilngerpeki piyugngauten. Una qeckarluku piaqluten, mikelnguq elitellra cuqluku.

- Mikelnguq naanguaruskuvgu ikayurturyaqunaku. Cat taugaam naanguarutkai paivvluki. Paivqaarluki-llu aqumlutun caniani murilkelluku naanguallrani.
- Mikelnguq-llu ilakutai – apa'urlua, maulua, ilurai, anngai, alqai, allat-llu mikelnguullgutai eguaquraqluki naanguarutesqelluku.
- Makut-llu Yupiuluni caciryarat, yuuyarat-llu elitnaurutkaqluki mikelngurmun qalarutekluk, Yup'igtarneq-llu yuarutnek elicungarluku, Yup'igtarneq-llu quliranek quliritaqluku, allanek-llu qanemcinek. Yup'igtun-llu qantukuvet Yup'igtun qalaruqu'urluku.

Mikelnguq anglillratnek murilkilriit, elitnaurumaluteng-llu elisngalriit mikelnguq anglillran ayuqcianek, ukut talliman qalarutelarait kangiuuluki mikelnguq anglillranun:

Mikelnguq anglillrani ukut talliman kangiuuluki pilartut. Ukuni kalikani naanguarlutek piarkatek avquqcaaraumaut tallimanun taukunun.

1. Ciuqliuluku qalarutkelaraat mikelnguq temii; temiin qaillun assirluku auluklerkaa, qaillun-llu iqaanani assirluni-llu pillerkaanek elitnaullra, qaillun-llu temiin natain pektaaryugngarillerkait – Uum-llu

ciuqliim aciani qalarutkaqluku temiin assirluni qaillun anglillerkaa, qaillun-llu elitelallra eruryamek, elitnaullra-llu aarnarqellriit caullritnek.

2. Tungliani-llu qalarutkaqluku mikelnguom umyugyaa: umyugaan qaillun assirluni naullallra, qaillun-llu assirluni allat yuut ilagaryaurtellerkaat – Qaillun assirluni allanun yugnun taqnernun, mikelngurnun-llu elitellra ilagaucaurrluni naanguallgucirluki piyaurrluni, assirluni-llu qalarucaurrluki.
3. Pingayuatni-llu qalarutkaqluki elitellra: mikelnguom ciuqlirmi cat eliteqarraallri. Qaillun mikelnguom elitelallra, elisngariinallni-llu maliggluku, qaillun tamakut nallunritellni ikayuqluki elitekanilallra. Mikelnguut ayuqenrilameng, ilaita elitellrat cukauq, ilaita-llu cukaunani.
4. Cetamiitni-llu qalarutkaqluku taringyugngarillra, canek-llu allanek elitellra. Mikelnguom umyuarteqluni canek taringyaurtellra. Mikelnguut cat avatmeggni, cauralriit-llu yuut tangvagluki umyuarteqsaurtelartut, cam-llu caullra, tuaten-llu pitullra nallunrirluku. Waten piurluni umyuangcaturiciquq, piinanermini-llu ca umyuangcautekraarluku kitugcugngariluku.
5. Tallimiitni-llu qalarutkaqluku qaneryaurtellerkaa, allat-llu yuut qanaalluki piyaurtellerkaa, naaqiyaurtellerkaa-llu – Uum aciani qalarutkelaraat mikelnguom erinialuni piyaurteqarraallra, angayuqaagken-llu kiunguurturluku pitullerkaagnek ayagmek.

Naaqicaurteqarraaraqavgu mikelnguq naaqitqainarluku ciuqlirmi pilaran. Tuaten-llu ayagmek naaqiqu'urluku elitnaurciqan naaqiyamek igaryamek-llu.

Ukut kalikat imait qaillun ayuqat?

Mikelnguq-llu cat naanguarlutek piarkatek igausngaut anglurallra maliggluku. Ciuqliit naanguarlutek piarkatek pingayunek allrakungellranek ayagluku 3½-aallranun pimaat. Tungliit-llu naanguarlutek piarkatek 3½-aanek allrakungellranek ayagluku cetamanek allrakungellranun pimaluteng. Pingayuit-llu naanguarlutek piarkarpetegni cetamanek allrakungellranek ayagluku 4½-aallranun pimaluteng. Cetamiitni-llu naanguarlutek piarkarpetegni 4½-aallranek ayagluku tallimaneq allrakungellranun pimaluteng.

Taugaam umyuaqniaran, ukut cuqyutqainaugut, tungliqutaciicetun maligtenrilngerpeki piyugngauten. Irniavet murilkelluku elitellra, piyugngallra-llu, naanguaruqaarluku taumek, tungiinun piyugngauten, wall'u-llu qeckarluteng naanguarucugngaluku allamek.

Taukuni pingayuini quyungqalriani igausngaut:

- Tauna iliit talliman kanguluku qalarutkelallrat apertuumaluni
- Qavcinek iralungelrianun pimallrat apertuumaluni
- Canek-llu aturluten naanguaruskuvgu piarkaten apertuumaluteng
- Qaillun-llu pillerkatek naanguaquivtek igausngaluteng

Quyavikluki Ukut

Alaska Children's Trust-ankut, Alaska Department of Education and Early Development-aankut-llu grant-atgun una caliaq akilitellruat.

Ukut kalikat imait yuum atauciunrilnguum caliaqelqai. Ciemek Best Beginnings-aami calilriit quyavikaat Gail Trujillo. Elliin Alaska Early Learning Guideline-ani igausngalriit elitnaurutkat yuvriturarraarluki uptellrullinii, elluarqurluki-llu 165-aat, mikelnguum aulukestiin-llu naanguarturlutek piarkakek. Ukut kalikat ekumaut computer-aanun. BestBeginningsAlaska.org ikirrluku alairciqut computer-aarpeceni. Wall'u qanercuutekun una napaq 907.465.2800 qayagauruku unaksugngaaci. Rural Alaska Action Program, Inc.-ami-llu (RurAL CAP) calilria Debi Brown-aq quyavikluku cali ikayuutellra. Ukut-llu cali Teresa Pingayak, Palassa Beans, Diana Therchik Best Beginnings-aam quyavikai. Ellaita ikayullruat Ms. Trujillo ak'a Kass'atun igausngalriit mikelnguum aanani-llu naanguarturlutek piarkakek yuvriluki, cucuklirluteng-llu naanguartukakegnek taum Yupiim mikelnguum assirluni elluarluni-llu eliyutkainek angliurallermini, Yupiullni nalluvkenaku, ukveqluku-llu. Quyavikait-llu Alaska Native Tribal Consortium, The Kuskokwim Corporation, Parents as Teachers Alaska State Office-aaq, RurAL CAP-aq-llu, tarenrautmeggnek navritlerteng quyatekluku. Marie Meade-aq cali quyavikaat. Elliin Kass'atun igausngalrit mumigqurallui Yup'igtun igauqurluki. ConocoPhillips Alaska Inc., BP-q-llu cali akitgun ikayuutellruluteng uumun caliamun.

Yupiit qalarcarait ayuqenritut, cat-llu ilaita atrit ayuqeqapiarluteng arivallgutkevkenateng. Yupiit ilait Kuigpagmiuyarluteng qalartelartut, ilait-llu apqait Caninermiut apqitnek Unegkumiuyarluteng qalartaqluteng, wall'u apqait Cupiit Qissunamiuyarluteng qalartaqluteng. Marie Meade-am Akulmiunguami Akulmiut qanlauciicetun Kass'atun igausngalrit mumigqurallui. Nani taugaam piciatun uitang'erpeci, camiungungerpeci, ukut imait aturyugngaaci, aperyarat ilait allaukata, elpeci aperyaravcenek cimiqerluki, wall'u tuaten qalarrluteng igausngallra allacetun pimaarkaukan nunavceni, cimirluku elpeci qanlaucirpecetun.

This project was supported by grants from the Alaska Children's Trust and the Alaska Department of Education and Early Development.

Best Beginnings thanks Gail Trujillo for researching, compiling, and classifying 165 activities based on Alaska's Early Learning Guidelines. The Guidelines publication is available at BestBeginningsAlaska.org or by calling 907.465.2800. We also thank Debi Baldwin, Rural Alaska Community Action Program, Inc. (RurAL CAP), Teresa Pingayak, Palassa Beans, Diana Therchik, and Molly Thomas for selecting from Ms. Trujillo's work the specific activities included in this guide and for providing additional culturally-relevant activities. The Alaska Native Tribal Health Consortium, The Kuskokwim Corporation, Parents as Teachers Alaska State Office, and RurAL CAP all graciously provided photographs. Translation into Yup'ik by Marie Meade. Contributions from BP and ConocoPhillips Alaska, Inc. helped fund this project.

Kalikat Imait

Ayagniutekluku	1
Quyavikluki Ukut	3

Mikelnguut 36-aanek Iralungellratnek Ayagluki – 42-aanek Iralungellrat Ngelkarlluku

Domain 1: Temiin Assirluku Auluklerkaa, Iqaicetlerkaa, Natain-Ilu Pektaaryugngarillerkait Naucetaarualilleq (Tie-Dyed Flowers)	9
Domain 2: Assirluni Allat Yuut Ilagaryaurtellerkaat, Umyugaan-Ilu Assirluni Naullra Unatemkun Yagiralua Camek Apertuyugngaunga	10
Domain 3: Piipit Ciuqlirmi Cat Eliteqarraallrit Yaassiigem Iluanelnguut Cat Cavvluki Apertullerkaa	11
Domain 4: Piipim Taringyugngarillra, Canek-Ilu Allanek Elitellra Cak Ayuqellriik Nall'arlluku Aperturcetaarlukuk Naanguarulluku	12
Domain 5: Allat Yuut Qanaacaurrluki, Qaneryaurrluni, Naaqiyaurrluni-Ilu Qacguurluni Pilleq Ca Arivaqamteggua	14

Mikelnguut 42-aanek Iralungellratnek Ayagluki – 48-aanek Iralungellrat Ngelkarlluku

Domain 1: Temiin Assirluku Auluklerkaa, Iqaicetlerkaa, Natain-Ilu Pektaaryugngarillerkait Tan'gerlircuruarluni	15
Domain 2: Assirluni Allat Yuut Ilagaryaurtellerkaat, Umyugaan-Ilu Assirluni Naullra Nunuliutengua Agyaruamek	17
Domain 3: Piipit Ciuqlirmi Cat Eliteqarraallrit Qengak Ukuk Nallunrituk	18
Domain 4: Piipim Taringyugngarillra, Canek-Ilu Allanek Elitellra Elitelleg Nampanek, Naaqiyaurtelleg-Ilu Canek Piciatun Qaillun Amlertaciit Qavciuciit-Ilu Taringyaurqurluki	19
Domain 5: Allat Yuut Qanaacaurrluki, Qaneryaurrluni, Naaqiyaurrluni-Ilu Mikelnguun At'mi Igain Caullritnek Elicungcallra	21

Mikelnguut 48-aanek Iralungellratnek Ayagluki – 54-aanek Iralungellrat Ngelkarrluku

Domain 1: Temiin Assirluku Auluklerkaa, Iqaicetlerkaa, Natain-Ilu Pektaaryugngarillerkait	
Pelacinagkun Pilingualleq.....	23
Domain 2: Assirluni Allat Yuut Ilagaryaurtellerkaat, Umyugaan-Ilu Assirluni Naullra	
Ikayuutelleq Enemi Caarkanek.....	24
Domain 3: Piipit Ciuqlirmi Cat Eliteqarraallrit	
Kiciiquq-qaa, Wall'u Aterrluni?	26
Domain 4: Piipim Taringyugngarillra, Canek-Ilu Allanek Elitellra	
Apqitnek Science-aamek Elitnaullra.....	27
Domain 5: Allat Yuut Qanaacaurrluki, Qaneryaurrluni, Naaqiyaurrluni-Ilu	
Una Waten Ayuquq, Tauna Taugken Tuaten Ayuqluni (Opposites)	29

Mikelnguut 54-aanek Iralungellratnek Ayagluki – 60-inek Iralungellrat Ngelkarrluku

Domain 1: Temiin Assirluku Auluklerkaa, Iqaicetlerkaa, Natain-Ilu Pektaaryugngarillerkait	
Umyuungcalaagyaurrluni!.....	31
Domain 2: Assirluni Allat Yuut Ilagaryaurtellerkaat, Umyugaan-Ilu Assirluni Naullra	
Assirluni Pillguterluni Uitayugngarillra Nani Piciatun	32
Domain 3: Piipit Ciuqlirmi Cat Eliteqarraallrit	
Neq'liuruualleq.....	33
Domain 4: Piipim Taringyugngarillra, Canek-Ilu Allanek Elitellra	
Board Game-at	34
Domain 5: Allat Yuut Qanaacaurrluki, Qaneryaurrluni, Naaqiyaurrluni-Ilu	
Tunutellgem Uyamia	35
Reference-aat	39
Tarenrat, Kinkuucit-Ilu Tarenrairistet	39

Domain 1: Temiin Assirluku Aulukellra, Iqaicetlerkaa, Natain-llu Pektaaryugnarillerkait

Naucetaarualilleq (Tie-Dyed Flowers)

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput cat assirluki tegularluki piyaurtellerkaanek, ukuk unategni aturlukek. Waten mingoot aturluki pilingualangerkaa umyuaqluku, nuussicuarluni-llu canek kalikallernek-llu kepuriyaurtellerkaa umyuaqluku.

Camek aturciqsit?

- Plastic-aanek straw-aneq
- Neqkat minguitnek dye-aneq
- Assigtacuarnek mermek imirluki
- Kuuivialissuutnek filter-aanek

Qaillun piciqsit?

1. Meq assigtami kucqerluku ataucirqumek wall' pingayurqunek mingoot dye-at iliitnek.
2. Mikelngurmun-llu tangvagtelluten plastic straw-q mermek amangevkarluku, kangrakun-llu tekerpet nuuganek patuluku pirraarluku piluku tuaten piluku meq straw-mi uitaurciqniluku maqevkenaku. Tuaten-llu pirraarluten elliinun straw-q imiisqelluku, tekran-llu nuuganek patuluku pisqelluku kangrakun. Tuaten-llu pimarraarluku tekra aug'arluku maqevkaasqelluku.

3. Mikelnguq-llu elicareskaku tuaten straw-q amangevkarraarluku maqevkatullra, assigtani mer'et dye-aneq ayuqenriingurnek mingulegnek kucirraarluki, straw-nek aturluku kuuivialissuutet filter-aani pilingualivkarluku naucetaaruanek, aqpaitnek tie-dyed flowers.

Cali allat picirkat:

- A. Mikelnguq naanguarulluku tamakut mer'et dye-amek minguumalriit avukluki ek'aqluki ataucimun camun. Tuaten-llu malruk wall'u pingayun mingoot quyurrluteng avukluki akuyulluki pimaqaata minguum cimilallra tangertelluku, minguum-llu cakuciullra qalarutekluku. Wall'-llu mikelngurmun straw-aneq aturluku eruruartelluki yuguat naanguari.
- B. Ca caqurraq qipluku patuituli mermek imirluku. Mikelnguq-llu ayuqcirtualuku qaillun tegumiaqellerkaanek patuiqataqaku, elliin-llu teguluku patuircetaarluku.

**Mikelnguut
36-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
42-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Domain 2: Assirluni Allat Yuut Ilagaryauertellrat, Umyugaan-Ilu Assirluni Naullra

Unatemkun Yagiralua Camek Apertuiyugngaunga

Mikelnguq waten piluku elitnautuarput qaillun pikan wall' camek-llu piyukan qalarcugngarillerkaaneek yagiraluni, elucira'arluni tuaten.

Camek aturciqsit?

- Camek aturpek'nak.

Qaillun piciqsit?

1. Mikelnguq apluku neq'akucianek qangvaq taum ciungani kiiryupiarluni pillrullra, wall' qerrutepiarluni nani tuani pillra. Wall'u neq'akucianek tuani callrani alingepiarluni pillra, wall'u qenertepiarluni pillra, wall' anglani-lu angnipiarluni pillra.

2. Mikelnguq apluku kiingan unatai aturluki qaillun piciqucianek:

- Alla yuk tangerkaku 'waqaa'-rluku-llu
- Yuk taisquuqaku
- Yuk ayaasquuqaku
- Yuk arulacikaku
- Kiiryugniluni pikan
- Qerrutniluni pikan
- Yuk arulairesqekaku
- Alingniluni pikan
- Qenerrniluni pikan
- Camek quyaqerluni pikan

3. Mikelnguq qaillun piniluni, wall' camek piyugniluni qanqan yagiraluku tauten picetaaraqluku: "Arulacilartua anqata'arqama, wall' ayakata'arqama." "Qerrutaqama wangnek qellua pilartua."

4. Mikelnguq waten naanguarulluku qalarutkaqluki waten yuum iliini alingluni wall' qenerrluni pitullra. Mikelngurmun-llu qaillun pikan, alingluni-llu pikan, tamana pillra, ciin-llu alingellra elliinun qalarutkesqaqluku. Tuaten pilutek ca arenqiyauutii qalarutekluku piyaurciiqutek, elpet-llu qaillun assillrakun ayuqucirturluku ikayuryaurciiqluku arenqiyauutiinek.

Mikelnguut

36-aaneek

Iralungellratneek

Ayagluki –

42-aaneek

Iralungellrat

Ngelkarrluku

Domain 3: Mikelnguom Ciuqlirmi Cat Eliteqaraallri

Yaassiigem Iluanelnguut Cat Cawluki Apertullerkaa

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput cat yuvrialuki taringnaurluki piturillerkaaneq, qaillun-llu cat ayuqellratnek ayuqenritellratnek-llu taringturillerkaaneq. Cali waten piluteng canek apqaurluteng kangituryugngarituut.

Camek aturciqsit?

- Sap'akik caqullragnek iqukek ukillukek
- Malrugnek uilut caqullagnek
- Malrugnek kevraartuni nautulineq apqaitnek pinecone-agnek
- Malrugnek teggallugnek

Qaillun piciqsit?

1. Sap'akiutellregnun pikegkut ekluki patuluku-llu.
2. Estuulum-llu qainganun elliluku, mikelnguuk aqumevkarlukek akiqliqukek estuulumu.
3. Aipaak-llu tua-i piluku unatii iterrluku ukinerkun cavgluku ca sap'akiutellrek iluani caullra apertuusqelluk. Qanrulluku-llu tauna tegullra tegumiaquraasqelluku.
4. Aipaa-ll' tua-i piluku, taum aipaan agturluku qalarutkellran ayuqii sap'akiutellrek iluagni yuarluku agtuusqelluku.
5. Tua-i-ll' taum kinguqlian ayuqii nataqsukluku agturniluluku-llu pikan, pilukek unatekek nucugluki antesqelluki, qanrutkesqelluku-llu taum agtullragnek caullra.
6. Qalarutkekan'gu-llu ikayurlukek aperyarat piciatun apaaluki pivkangnaqlukek: agtulqa tegg'uq, wall' unaituq, wall' manigcetug, wall' manianani.
7. Cali sap'akiutelleq kauluku ukinrakun ca iluani agtuusqaqaluku pitaaglulukek.

Mikelnguut
36-aaneq
Iralungellratnek
Ayagluki –
42-aaneq
Iralungellrat
Ngelkarrluku

Domain 4: Mikelnguom Taringyugngarillra, Canek-Ilu AllaneK Elitellra

Mikelnguut 36-aaneK Iralungellratnek Ayagluki – 42-aaneK Iralungellrat Ngekkarrluku

Cak Ayuqellriik Nall'arlluku Aperturcetaarlukek Naanguarulluku

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput cat qaillun ayuqelauciitnek.

Camek aturciqsit?

- AyuqellrianeK magazine-aneK malruinguaqluki
- NuussicuagneK
- Glue-mek
- MamtulriameK-Ilu kalikameK aturluten kepuriluten card-aliluten, ilait mikluki, ilait-Ilu angluki.

Qaillun piciqsit?

1. Malrugni ayuqellriigni magazine-agni ayuqellriik tarenrak nuussicuarlukek aug'arlukek.
2. Tarenram-Ilu keplerpet aipaa neptelluku angelriamun card-amun, aipaa-Ilu keplerpet ayuqii neptelluku mikellriamun card-amun. Angelrianun card-anun nepceciyugngauten cetamaneK wall' arvinlegnek cat tarenraitnek.
3. Tarenrat-Ilu nepceqaarluki card-amun, card-am qainga qallilirluku apqiiitnek contact paper-aameK aug'arrngairulluku tarenraq.

Waten piluteK naanguaryugngauteK canek allaneK aturluteK:

- A. Cat ayuqellriit quyungqaniluki pillrat. Cat ayuqellriit tarenrait neptelluki angelriamun card-am. Waten: imarpigmiutaat cat nayiit, wall' makliit, wall' asveret, wall' angenrita imkut arveret wall' allat tarenrait neptelluki angelriamun card-amun, allamun-Ilu angelriamun card-amun cat piciatun yaqulget tarenrait neptelluki, pingayuatnun angelriamun card-amun neqet piciatun tarenraitnek nepceciluteK. Cetamiitnun-Ilu card-at reptile-aneK pitukaita tarenraitnek nepceciluteK, imkut snake-at, allat-Ilu ciissit angelriit akmani puqlami uitatulit. Waten card-aneK aturluteK mikelnguq naanguarulluku elicungcarciqerput cat ayuqellratnek, qaillun-Ilu ayuqellratnek, elliineK-Ilu umyungcaturillerkaaneK. (Cali allat tarenraitnek aturyugngaluteK: naanguat ayuqenrilnguut, tengssuutet, angat, naucetaat, neqkat, napat-Ilu.)

- B. Cak tarenrakek quyurrlukek mikelnguom nall'arrlukek aperturciqakek, quyurmek taukuk cak aturciqngakek yuum? Angelriami card-ami cam tarenraa nepcelluku, mikellriami-llu card-ami taum cam nepcetlerpet inglukaa ca nepcelluku. Taukuk tarenrak tangellrak ayuqeqapiarlutek pinrilengraagnek. Waten: angelriamun card-amun kegguciucuutem tarenraaneke nepcicilutek, mikellranun-llu toothpaste-am tarenraaneke. Wall'u-llu, card-am aipaanun miilam tarenraa nepcelluku, aipaanun-llu maqissuutem piurriuksuaraam tarenraaneke. Wall' nunakuarcuutem tarenraaneke, aipirluku kelucaineke.
- C. Cat enem iluani uitatulit wall'u cailkami qagaani, yuilqumi-llu. Angelriami card-ami enem iluani cam tarenraaneke nepceciluten, cam qavarviim, wall' anarviim, wall'u-llu yuilqum tarenraaneke. Mikellriani-llu card-ani cat tarenraitneke nepceciluten, taukut angelriit card-at tarenraita iluitni uitatulineke. Aipaagni mikelnguom inglerem tarenraa teguluku piciquq tauna qavarviim iluani uitaciqniluku, quyurrlukek-llu taukuk.

**Mikelnguut
36-aaneke
Iralungellratneke
Ayagluki –
42-aaneke
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Domain 5: Allat Yuut Qalarucaurluki, Qaneryaurrluni, Naaqiyaurrluni-Ilu

Mikelnguut
36-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
42-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku

Qacguurluni Pilleq Ca Arivaqamteggu

Mikelnguq waten piluku elitnaulararput ellminek assirniluni umyuarteqturillerkaanek, mikelnguullgutain-llu atritnek elitelluku. Aperyarat-llu kepqetaarluki apaanqegcaarluki naanguarulluku qanercetaalaqumteggu elitnaurciqluku waten qanaagaqamta nepem uum ayuqevkenani anlallranek, mayuqtaarluni, atraqtaarluni-llu.

Camek aturciqsit?

- Camek aturpek'nak.

Qaillun piciqsit?

1. Mikelnguq nalqigulluku aperyarat ilait nanitniluki, apraqameng-llu ataucimek eriniluki ap'larniluki. Ilait-llu takniluki. Tuaten-llu takellriit cukaunaki apqumteki kepqetaarluki aperciqniluki erininigtaarluku. Ciemek nanilnguar aperyaraq aperluku. Waten: "Cat" Apquvngu-llu qacguuqerluten ataucirqumek. Aperyaraq "Qanirtuq." Apquvngu pingayuuluku aperciqan. Waten: Qa-nir-tuq. Tuaten pingyuuluku cukaunaku apquvngu qacguurluten pingayurqunek.
2. Mikelngurmum atra apertelluku cukaunaku, qacguurcetaqluku.

Cali allat picirkat:

Mikelnguullgutain atrit apaaluki, igait-llu apaaluki atuulluku, "B-I-N-G-O" yuarutem eriniinek yuarun erinirluku. Waten:

Nasaururtangqellruuq-gguq

Arnamek aterluni

A-r-n-a-q (igaq apraqavgu qacguuqaqluten)

A-r-n-a-q

A-r-n-a-q

Arnamek aterluni

Domain 1: Temiin Assirluku Auluklerkaa, Iqaicetlerkaa, Natain-Ilu Pektaaryugnarillerkait

Tan'gerlircuruarluni

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput aperyarenek, ayuqucirturluku-llu pilriani taringluku maligtaqucaurtellerkaanek. Waten naanguarulluku tumnguat maligqurluki elitnaurciqerput aperyarenek "aciakun," "avatiikun," "qaingakun."

Camek aturciqsit?

- Construction paper-aanek mingullgutkenrilngurnek aturluten nuussicuarluten tumngualiluten.
- Nepcetaamek tape-amek
- Angelriamek imailngurmek yaassiillermek
- Couch-amek wall' canek allanek angelrianek enem akuinek

Qaillun piciqsit?

1. Mikelnguq qanruqaarluku tan'gerlircuruaraqatarniluku, atuulluku-llu yuarutmek "Pissurtua Tan'gerlimek."
2. Yuilqumi-llu uitaninguarlutek tumnguat neptelluki natermun, ayaguartelluki-llu estuum aciakun, yaassiillrem iluakun, aqumlerem avatiinun, couch-am-llu qaingakun.
3. Tumnguat-llu nepteskuvki mikelnguom piyugngallra tangerrluku ayagtelluki, pisciigatarkaukiikun pivkenaki.
4. Naanguarulluku-llu apqiiitnek "Follow the Leader" maligqurluki-llu tumnguat yuilquruami ayaguarinanerpetegni piluku aipartek pissurtenguniluku.

"Pissurtua Tan'gerlimek" (mikelnguom qanrutkenqigtaqluku qanellren)

Pissurtua tan'gerlimek (qanrutkenqiggluku)

Alingenritua (qanrutkenqiggluku)

Aipangqertua

(mikelnguq aipani-llu akuqaullutek qes'ullutek)

Canimni waniwa (qanrutkenqiggluku)

Ala-i (qanrutkenqiggluku)

Camek tangercia? (qanrutkenqiggluku)

Tang! Can'get acetupiat

(qanrutkenqiggluku)

Quliitgun ayagciigatua (qanrutkenqiggluku)

Aciatgun ayagciigatua (qanrutkenqiggluku)

Avatiitgun ayagciigatua

(qanrutkenqiggluku)

Akuliitgun ayakatartua

(qanrutkenqiggluku...)

talligken yagiralutek ayaguarluten can'get akuliitgun)

Yuarun atunqiggluku, aperyarai taugaam cimirluki "Camek tangercia"-m kinguakun:

Tang! Napaq takpiaq (qanrutkenqiggluku)

Quliikun ayagciigatua (qanrutkenqiggluku)

Aciakun ayagciigatua (qanrutkenqiggluku)

Iluakun ayagciigatua (qanrutkenqiggluku)

Napaq mayuqatarata (qanrutkenqiggluku)

mayuruarluten-llu qaingakun)

Tang! Kuik iqtupiaq (qanrutkenqiggluku)

Quliikun ayagciigatua (qanrutkenqiggluku)

Aciakun ayagciigatua (qanrutkenqiggluku)

Qaingakun ayagciigatua

(qanrutkenqiggluku)

Kuimlua qeraqatarata (qanrutkenqiggluku)

kuimaruarluten-llu merkun)

Mikelnguut
42-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
48-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku

**Mikelnguut
42-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
48-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Tang! Igta ilutupiaq tan'gercenani
(qanrutkenqigggluku)
Quliikun ayagciigatua (qanrutkenqigggluku)
Aciakun ayagciigatua (qanrutkenqigggluku)
Ukilluku akmatiinun ayagciigatua
(qanrutkenqigggluku)
Iluanun itqatartua (qanrutkenqigggluku,
cimekluten it'ruarluten)

Ala-i! Tan'gercetpiaq man'a
(qanrutkenqigggluku)
Cauga una (qanrutkenqigggluku)
Melqulipiaq (qanrutkenqigggluku)
Keggulvaupiaq (qanrutkenqigggluku)
Tan'gerliulliniuq!! (wavet yuarun elli'irqan
mikelnguut aaralartut)

(Waken-llu tua-i utetmuqerrnguarluten
kuigkun kuimaruarluten ciemek,
may'uqerrnguarraarluten-llu napakun
ataam atraqerrluten, can'get-llu akuliitgun
ayagarrnguarraarluten nevnun it'ruarluten
kelucaruarluku-llu amiik.)

Alingenritua! (qanrutkenqigggluku)

Domain 2: Assirluni Allat Yuut Ilagaryugngarillerkaat, Umyugaan-Ilu Assirluni naurra

Nunuliutengua Agyaruamek

Mikelnguut camek carraungraan piaqameng, ca-llu assirluku taq'aqamegtegggu cakneq qusvat'lartut quyaluteng. Taumek angayuqaulriani tamana arcaqerluku umyuaqnarqaput ciumurulluku-llu. Mikelnguq tuaten piyugnganiluni, taqucugnganiluni-llu umyuarateqlermikun, ellminek piyugngallni man'a ciumurutelaraa angliluni-llu assirluni taqucugngariluni canek piciatun.

Camek aturciqsit?

- Esirlimek mingulegmek kalikamek (construction paper-aamek)
- Glue-aamek glitter-aamek-llu
- Nuussicuagnek
- Kalikallermek caqumek/assigtamek

Camek piliciqsit?

Angelrianek agyaruaneke kepulluten kalikamek mikelnguun-llu, aipain-llu atrit igauulluki agyaruun. Glitter-aamek-llu tangnircaryugkuvku kanevluki agyuaruat. Agyuaruat-llu ekluki caqumun wall' assigtamun.

Qaillun piciqsit?

1. Mikelnguq aipai-llu aqumevkarluki natermun.
2. Agyuaruat-llu caqum iluani angalaqaarluki ataucimek anciluten.
3. Agyuarmi-llu ateq naaqerraarluku tauna taisqelluku.
4. Ullakaten-llu taum ilai taukut cauluki kituucia apertuuarluku atra arivaluku. Waten pinguarluki: "Una Tunauguq. Atam una assirluni naangualartuq aiparluni. Aipani-llu naanguarcetaqluki naanguaminek qunutaarpeknaki, alurtaarpeknaki-llu."
5. Taukut-llu aipai apluki cali qanerkangqerruciitnek canek allanek Tun'am pilallrinek assirluni.
6. Tua-i-llu tauna agyaruuaq taumun mikelngurmun at'elluku (natmun qainganun piluku) aturtelluku-llu ernerpak.

Cali allat picirkat:

Mikelnguut ellaitnun qalarusnguartelluki, ca imna assirluteng pilallrat qalarutekluku.

Mikelnguut
42-aaneke
Iralungellratnek
Ayagluki –
48-aaneke
Iralungellrat
Ngelkarrluku

Domain 3: Mikelnguom Ciulirmi Cat Eliteqarraallri

Mikelnguut 42-aanek Iralungellratnek Ayagluki – 48-aanek Iralungellrat Ngelkarrluku

Qengak Ukuk Nallunrituk

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput cat tepaitgun elitaqiluki apertuiyugngarillerkaanek caullritnek. Waten cauciilriani ca yuvrialuku pillerkaanek, iliini-llu alarrluku piciqellranek apertuqaku.

Camek aturciqsit?

- Canek tuknilrianek tep'legnek (peanut butter, pickle-at mer'atnek, wall' allanek neqkanek)
- Caqunek angenrilngurnek patulegnek
- Marker-aamek wall' sticker-aanek
- Melqruanek angqacunguanek

Qaillun piciqisit?

1. Melqruuaq angqacunguaq cam neqkam caqumalriim mer'aneq mecirluku, wall' minguulluku camun neqkamun. Mecirraarluku-llu caqumun ekluku patuluku. Tuaten-llu ayuqenrilngurnek teplegnek meciumalriit melqruuat caqunun ek'urraarluki patuluki number-iirluki, wall' sticker-aanek nallunailkucirluki.

2. Mikelngurmun caquq ikirrluku narevkarraarluku qanrutkesqelluku narellra.
3. Tua-i-ll' narellran caullra aperturluku.
4. Kalikanek-llu piluten tamakut neqkat tarenraitnek pililuten. Mikelurmun-llu caqum number-aara igautelluku taumi caqumi narellran ayuqiinun tarenramun kalikami.
5. Caniqliqu'urluki number-aalget caqut elliirraarluki mikelnguq piluku qengak aturlukek ca narluku 'yuvristengunguaqatarniluku' (nose detective), piluku-llu caqut iluitni yuvriutain kangiit uitaniluki.
6. Cali allanek caqunek upqaarluten mikelnguq-llu piluku caqum iluani cam tepii narerraarluku taum tepem caullra apertuusqelluku.

Domain 4: Mikelnguom Taringyugngarillra, Canek-Illu AllaneK Elitellra

Elitelleq Nampanek, Naaqiyaurtelletq-Illu Canek Piciatun Qaillun Amlertaciit Qavciuciit-Illu Taringyaurqurluki

Unuaquaqaan waten enemteni ayagmek mikelnguq auluknginanemteni elitnauturluku piyugngaarput nampanek cat-Illu piciatun naaqnguarturluki qaillun amlertaciitnek apertuuqurluku. Wall'u canek allaneK apqiiitnek math-am elitnaurutainek apertuuqurluku.

Camek aturciqisit?

- Camek aturpek'nak.

Qaillun picicqisit?

Mikelnguq-Illu malikluteK kipusvigmi:

1. Ca can-aq mikelngurmun nasvaggerluku, apertuutesqelluten-Illu tua-i natii can-am uivenqeggucianek. Ca-Illu yaassiigtanqellriami caqumalria nasvaggerluku apertuusqelluku natii yaassiigem yaassiigtanqellranek. Tua-i-Illu kipusviiim iluani peknginanerpetegni cat allat uivenqellrianek pilget kiarqurluki pishqelluku, aperturaqluki-Illu, wall'u yaassiigtanqellrianek pilget. Mikelnguq tuaten pitukuvni elicicqai cat piciatun elucilget, elitaqsaurrluki, qalaruteksaurrluki-Illu – tamakut elitellni ikayuutekciqai angliriluni elitnaulangkuni apqiiitnek geometry-mi.

2. Mikelnguq-Illu apertuulluku cam kiputarkam akianek, qavcin-Illu akingqellra qanrutekluku. Nalqigulluku-Illu cat ilait kiputarkat mikluteng cacuarauniluki, ilait-Illu angluteng, akitutatekenritniluki-Illu cat tamarmeng kipusvigmi. Ilait akiita amlertaciit carraularniluki, ilaita-Illu amlerrluteng.
3. Mikelngurmun-Illu ikayurluten qemagtesqelluki kiputeltek, can-at ataucimun quyuita ellilishqelluki, yaassiignek-Illu caqulget quyuita allakaita pishqelluki. Cat-Illu refrigerator-aami uitanarqellriit ekesqelluki tuavet.

Mikelnguq-Illu quyurpetek kitchen-ami:

1. Mikelnguq-Illu ikayuqluteK camek kelipissuutekun uutarkameK pililuteK. Taum-Illu uutarkarpetek ayuqcirtuutai naaqniki piluku ellinin tamakut uptesqelluki. Waten: "Saskam imaanek mukaameK picicquq. Measuring cup-aq-qaq nalaqsugngaan?" Ikayurluku-Illu imillraku saskaq mukaameK. Waten camek kenilriani mikelnguq aipaqluku, cam keni'irkam kalikami igausngallra maligqurluku piaqamta mikelnguq elitnalararput, cat ilait ayuqcirtuutengqelallratnek, maligtaquluki-Illu pinaqluteng. Waten: "Ciemek saskam imaa mukaaq qantamun kuvluku, tua-i-Illu kayangunek ilaluku...."

Mikelnguut
42-aaneK
Iralungellratnek
Ayagluki –
48-aaneK
Iralungellrat
Ngelkarrluku

**Mikelnguut
42-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
48-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

2. Waten mikelnguq aipaqluku camek keni'irqavet cat ilait waten avquqcaarluki (fractions) piyugngallratnek. Urtaq negtaaraq keliparka q upluku uuteqatarluku avkuvgu piluku tauna avekniluku (half wall' $\frac{1}{2}$). Wall'u kangiraanek augaulluten pikuvet tauna taumun urtamun kangraqniluk (quarter wall'u $\frac{1}{4}$), wall' taum kangiram ikgellranek augauskuvet aperturluku taum qaillun pitallra (tenth wall' $\frac{1}{10}$).
3. Acet'ulria iqkunani caquq imirluku mermek wall'u paraluruanek. Tua-i-llu aceskilnguarmun iqtuluni caqumun taum imaa kuvluku kuvnayukeng'erpegu. Waten mikelnguq naanguarulluku elitnaurciqerput cat amllertacitnek, wall'u amllertacirkaitnek cuqtaariyamek.

Mikelnguq-llu ner'llerkamun upeskuvtek:

1. Mikelngurmun ikayuusqelluten estuuluq uptellerpegu. Apertuulluku natmun qantat, saskat, nerrsuutet, elu'uskaat-llu ellillerkaitnek. Ayuqurluki-llu tua-i elliiluki estulum qainganun qavciutassiarraarluki ner'arkat.
2. Ner'aqavtek apertuutaqluku neqkat ilait kepurluteng piaqameng cimilallratnek. Kelipamek cikirluku kepluku-llu pikaken iqsulirnermi kangiraanek ayagluku acitmun ciliggluku kanavet kangiraanun tallirpilirnermi. Kepraaluku-llu piluku taukuk kepellregken ingriruarunilukek (triangle). Wall'u kelipaq qukaankun kepraarluku piluku taukuk kepellregken yaassiigunilukek tak'uralriik (rectangle). Wall'u kelipaq cetamauluku kepraarluku piluku taukut kepelten cetamauniluki yaassiigenqellriit (squares). Mikelngurmun-llu kepelten caucit aperturcetaarraarluki naspaaluku ataam tumartesqelluki.

Domain 5: Allat Yuut Qanaacaurrluki, Qaneryaurrluni, Naaqiyaurrluni-Illu

Mikelnguut At'mi Igain Caullritnek Elicungcallra

Mikelnguq waten piluku iganek
elitnaurciqerput.

Camek aturciqsit?

- Kalikarranek neptetulineq piciatun
- Marker-aanek
- Takellriamek iqkunani imgumalriamek kalikarmek

Qallun piciqsit?

1. Takellriamun kalikarmun igat tungliqutaciicetun igauulluki, tauna-llu kalikaq agarrluku qacarnermun.
2. Mikelnguut-llu, allat-llu mikelnguut naanguallgutain atrit igauulluki kalikarrarmun neptetulinun.
3. Tamakut-llu kalikarraat mikelnguut manuitnun, akluita qaingitnun neptelluki.
4. Yuarun-llu (alphabet song-aq) aturluku mikelnguut ilakluki. Atuinanerpeceni igamun tekitaqavci, apraqavci, mikelnguut atran ayagneqkaku, tauna mikelnguq enirluku apraqluku.

5. Yuarun-llu iqkulkan ataam ayagneranek aturluku. Maa-irpak-llu mikelnguut piluki atuinanerpeceni, camun taumun igamun tekiskata, apqatgu, mikelnguut atran ayagneqkaku, taumun mikelngurmun atra manuanek aug'arluku nepcetesqelluku taum igam acianun.

6. Yuarun atuqcaarturluku cukaunaci. Atuinanerpeceni mikelngurnun nepceteqcaarturtelluki atrit kalikarmun. Ilaait-llu igat qavcinek atertangkata nepcetesqelluki itukurluki taketmun.

7. Mikelnguut-llu piluku igat yuvriisqelluki kalikarmi. Apluki-llu naliit igat at'linrucciitnek aciit, naliit-llu ikgellruluteng.

Cali allat picirkat:

Kalikarrarmun nepcetulinun igat igauqurluki. Mikelnguq-llu piluku cat enem iluani atritgun apraarluki, tauna igaq kalikarrarmi igausngalria taum cam atran ayagneqkaku taumun nepcetesqelluku.

Mikelnguut
42-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
48-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku

Domain 1: Temiin Assirluku Auluklerkaa, Iqaicetlerkaa, Natain-llu Pektaaryugnarillerkait

Pelacinagkun Pilingualleq

Mikelnguq waten piluku elitevsiarceciqerput mingugnek, mingoot-llu ayuqenritellratnek.

Camek aturciqsit?

- Kalikamek
- Newspaper-aanek
- Manuilitamek, wall'u keggatmek atuyuiriskiinek
- Cetamanek qantanek mingugnek ayuqenrilngurnek imirluki
- Pelacinagnek taktatkenrilngurnek

Qaillun piciqsit?

1. Paivvluki pelaciniit, kalikaq, qantat-llu mingunek imalget.
2. Mikelngurmun-llu pelacinak pupeskarluku tegucetaarluku.
3. Tauna-llu pelacinak akurtesqelluku mingugmun qantam iluani.
4. Tua-i-llu tauna pelacinak mecirraarluku kalikam qainganun elliluku uitaqerceqaarluku aug'arluku.

5. Tauna-llu pelacinak aug'arraarluku newspaper-aam qainganun elliluku ciqitarkauluku.
6. Allamek-llu pelacinagmek pupeskarluku teguluku cali allakucimun mingugmun akurtesqelluku, kalikamun-llu ellirraarluku uitaqerceqaarluku ataam augaasqelluku.
7. Mikelnguq tuaten piurtelluku kalikami pelacinagteggun camek pilinguartelluku.

Cali allat picirkat:

- A. Pipe cleaner-aamek, qecigmek partemek, wall'u keniumanrilngurmek spaghetti-nek aturtelluku.
- B. Camek iqtuuralriamek qillrutarkamek, wall' kistarkamek teguyunarqellriamek aturtelluku.
- C. Mikelnguq-llu piluku tamakut aturluki canek yaassiigenqellrianek, wall'u uivenqellrianek, wall'u-llu iganek, wall' canguanek pilinguaresqelluku.

**Mikelnguut
48-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
54-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Domain 2: Assirluni Allat Yuut Ilagaryautellerkaat, Umyugaan-Ilu Assirluni Naullra

Ikayuutelleq Enemi Caarkanek

Mikelnguq angayuqaagken elimerraqluku canek qacignarqellrianek enem iluani elitnaurciqaa ikayuucartellerkaanek.

Camek aturciqsit?

- Camek aturpek'nak.

Qaillun piciqsit?

1. Iqairiqataquvet aklunek mikelngurmun:

- iqairarkat qatellriit quyurtesqelluki, tungulriit-llu allakaita elliluki.
- Iqairat suukiit inglugegtesqelluki, perritutet-llu imegluki, ikayuusqelluten-llu qemagtellerpeki iqairat.
- Ikayurluten miiliisqelluki iqairarkat.
- Iniiillerpeni-llu ellami iqairanek iniissuutnek taiquraasqelluki.

2. Nerqataquvci-llu mikelngurmun:

- Qantat, eluuskaat, allat-llu nerrsuutekat estuulumun ellisqelluki.
- Neqkaci-llu qantani – uuqnarqenriinguut – estuulumun ellisqelluki, juice-aq, wall'u allat neqkaci.
- Cat-llu allat, wall'u ipuutet estuulumun ellisqelluki.
- Nererraarluci-llu estuluq carrillerpegu ikayurtelluten, qantallret-llu erurivigmun ekesqelluki.
- Erullerpeki-llu qantallret, wall'u allat nerrsuutellret, kenircuutellret-llu ikayurtelluten. (erurivkaquvgu taugaam eruriten uuqnarqevkenaku, wall'u-llu aarnarqellrianek, nuussinek wall' uluanek erurivkarpek'naku. Elitnaurluku taugaam tamakut qaillun elluarrluki tegulallerkaitnek erulriani.)

3. Qaillun-llu camek allamem pirraarlutek ikayuucetaaraqluku:

- Pilinguarraartelluku cat pilinguarcuutellri qemagtesqelluki, cat kalikallret atullri, color-at, wall'u mingugnek aturluni pilinguallrukan, mingugissuutellri erurarkanun ellisqelluki. Wall' play dough-arluni naanguallrukan, play dough-ai caquitnun qemagtesqelluki patunqegcaarluku-llu patuat.
- Naanguarraartelluku-llu nateq caarriqan kagitecuarnek ngelqainek aturluku kagivkarluku.
- Camek-llu kuv'ikan paper towel-aamek, wall' sponge-amek cikirluku perrisqelluku kuvellra.
- Kipusvigqaarlutek-llu uqiggelnguarnek cikirluku enemun itrutesqelluki.
- Ingleri-llu maktaqan kitugtevkaraqluki, iqairiqataquvet-llu putuskaan qallia, wall'u inglerin qalliit aug'artelluki.
- Keniquvet-llu ikayurtelluten qacignarqellrianek-llu ikayurluku pilivkarluku canek neqnirqellrianek, jello-nek, pudding-anek wall'u cake-aanek.
- Cat-llu nallaitni, wall'u alussistuam nalliini eneci tangnircaquvgu ikayurtelluten.
- Cat-llu qaingit enem iluani perrirtelluki caarrluiruki.

Mikelnguut
48-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
54-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku

4. Enem avatiini:

- Canek caarrlugnek, wall' napat cuyaitnek carririkuvet ikayurtelluten.
- Canek nauceciiqataquvet ikayurtelluten nuna elallerpegu, naucetaarkat-llu wall'u naucetaat elliurtelluki nunamun. Mertaqavki-llu ikayurcetaqluten, naucetaat-llu avatait carriraqavki ikayurcetaqluteng. Naukata-llu nernarikata avuquvki ikayurtelluten cali.
- Aliimategnek-llu at'elluku cat caarrluut enem avatiini ciqitarkat avuraqavki ikyurcetaqluten.
- Nunakuarcuun-llu eruquvgu cali ikayurtelluten.

5. Kipusvigmi-llu piinanerpetegni:

- Mikelnguq ellii cucuqlircetaqluku canek atsanek piyullrinek, wall'u cakucinek naucetaanek piyuucianek aptaqluku.
- Kipusvigmi camek piyullerpenek yuaraqavet ikayurluten yuaresqaqluku.
- Kiputeltek anutaqavki, wall'u itrutaqavki enevcenun uqiggelnguarnek tegumiiraqluku ikayuusqelluten.

**Mikelnguut
48-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
54-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Domain 3: Mikelnguom Ciuqlirmi Cat Eliteqarraallri

Mikelnguut 48-aaneq Iralungellratneq Ayagluki – 54-aaneq Iralungellrat Ngekkarrluku

Kiciquq-qaa, Wall'u Aterrluni?

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput, cam qaillun tuaten pikuni, qaillun piciqellra qanaateksugngarivkarluku. Waten-llu piluni eliciiqluki cat, quyurqurluki-llu elliyugngariciqluki ayuqellriit, wall'u cat minguit ayuqellriit, wall'u camek pilimalriit tamarmeng ayuqluteng, wall'u cat uqamaltatkellriit.

Camek aturciqsit?

- Post board-amek
- Canek mermi kic'ugngalrianek wall'u pugtayugngalrianek (rubber ducky-mek, uqiggelnguarmek plastic-aamek block-amek, sponge-amek, paperclip-amek, muraggarmek, canek-llu cavigneq pilianek)
- Ermigcuutmek, estuulumek, wall'u mertarcuutmek

Camek piliciqsit?

- Marker-aakun chart-aliluten poster board-ami.

Qaillun piciqisit?

1. Ermigcuun, wall'u mertarcuun mermek imirluku, avatii-llu camek elliiivkluku wall'u camek angelriamek plastic-aamek inguqirluku.
2. Tauna-llu imillren mermek aperturluku mikelngurmun. Paivvluki-llu cat ek'arkai tuavet mermun.

3. Tua-i-llu mikelnguq apluku naliit taukut paivtelten mermun pikata kic'ugngaciiitnek, wall'u pugtaluteng. Kiciqniluki-llu apellri allakaita igauqurluki poster board-amun, allakaita-llu pugtaciqniluki pillri.
4. Tua-i-llu tamakut apertullri mikelngurmun qalarutkevkarluki, ciin, qaillun-llu ayuqngata tuaten piciqellrat nalqigtevkarluku.
5. Tua-i-llu mikelnguq piluku canek allanek piluku mermun ekluku naspaasqelluku. Tua-llu-qaa tauna mermun ekellra kit'uq, wall'u pugtaluq?

Cali allat picirkat:

Mikelnguq-llu magnet-aamek aturlutek canek magnet-aamun nepcugngalrianek naspaagaqluki yuarlutek. Canek quyurruten nepcugngalrianek, neptesciigalngurnek-llu (paperclip-amek, cotton ball-amek, igarcuutnek, nut-aaneq ussukanek-llu. Chart-mun-llu nepcugngalriit igauqurluki allakaita, neptesciigalnguut-llu allakaita.

Domain 4: Mikelnguom Taringyugngarilla, Canek-Ilu AllaneK Elitella

Apqitnek Science-aamek Elitnaullra

Mikelnguq waten enemta elatiini ellami aquiqainangermi canek piciatun enem avatiini nalqiguqurluku apertuqurluku-Ilu pikumteni, cat-Ilu maani cailkami caullritnek, makut-Ilu aklut enem avatiini caullritnek, qaillun-Ilu piurtellritnek, elicugngauq mat'um apqitnek science-aam caullranek.

Camek aturciqsit?

- Magnifying glass-amek
- Igarkanek (science journal)

Qaillun piciqsit?

1. Mikelnguq-Ilu ellamun anluteK tarrilluteK enem avatiini, wall'u park-amun ayagluteK tarrilluteK. Mikelnguq piluku kalikat igarkat malikesqelluki, ayuqcirtualuku-Ilu magnifying glass-am qaillun atullerkaanek. Piyuangerpetegni arulairluteK – cami piciatun, uksumi, kiagmi, wall' uskuarmi – magnifying glass-akun ca piyullra cailkami yuvriisqelluku. Aipaagni:

- marayaq
- napam cuyaa (napamek taumek igtelleq cuya, napami-Ilu uitalria cuya)
- naucetaaq naumalria
- qanuk
- cikuq
- ciissit
- mecac cailkami
- teggalluq

2. Mikelngurmun qalrutkesqelluku tangella. Waten:

- Cuyam qainga, acia-Ilu qaillun ayuqa?
- Qaillun tangella ayuqa cuyam cailkamtellrem?
- Qaillun tangella ayuqa cuyam napami uitallrem?
- Naucetaam-qaq apqain petal-aari angtatkut minguit-Ilu ayuqluteng?
- Qanuut-qaq tangellrit ayuqeqapiartut? Qaillun ayuqeritat?
- Ciissiq qavcinek irungqerta?
- Mecagmi cakucinek mingugnek tangercit?

3. Ayainanerpetegni ellami allaneK apqauraqluku. Waten:

- Tangellren-qaq wall'u agtullren manigcetuuq wall'u keggagcenani?
- Tangellren-qaq wall'u agtullren tegg'uq wall'u unaunai?
- Tangellren-qaq wall'u agtullren kinertaa, wall'u mecungluni?
- Tangellren-qaq nalamanrituuq? Qaillun nallunriciu?
- Tangellren qaillun ayuqa/qaillun elucingqerta?

4. Mikelnguq cikirluku malrugnek ayuqenriinguugnek teggalluqnek, wall'u ayuqenriinguugnek naucetaagneK, piluku-Ilu qanrutesqelluten taukuk qaillun ayuqellragnek, qaillun-Ilu ayuqenritellragnek.

**Mikelnguut
48-aaneK
Iralungellratnek
Ayagluki –
54-aaneK
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

**Mikelnguut
48-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
54-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

5. Tamakut-llu tangellrin caullrit, qaillun ayuqellrit mikelngurmun igauqurluki kalikarnun pishqelluku, elliin-llu piciatun umyuarteqellri tamakut tungiitnun cali igauqesqelluki. Cali-llu tamakut tangellrin tarenraitnek pilinguaresqelluku, wall'u tarenrairissuutekun tarenrairesqelluki, ikayurluku-llu tamakut atrit caullrit-llu igauqurluki. Mikelnguq-llu piluku tamakut igauqurallri kalikainun nasvaasqelluki allanun, tamakut-llu tangellri qalarutekluki-llu pishqelluku ilainun.

Domain 5: Allat Yuut Qanaacaurrluki, Qaneryaurrluni, Naaqiyaurrluni-Illu

Una Waten Ayuquq, Tauna Taugken Tuaten Ayuqluni (Opposites)

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput waten cat ayuqsuitellratnek, aperyaranek-llu elitekanirciqłuni.

Camek aturciqsit?

Cat tarenraitnek, tarenram tunuani malruk aperyarak igausngalutek (two antonyms):

- Tarenraanek yuum angnilriim angniilnguum-llu
- Tarenraanek yuum aqvaqulriim piyualriim-llu
- Tarenraanek yuum ngel'arturalriim qialriim-llu
- Tarenraanek cam arulairumalriim wall'u ayalriim
- Tarenraanek minguum tungulriim qatellriim-llu
- Tarenraanek cam quyilriim qerkilnguum-llu/aciqsilriim-llu
- Tarenraanek yuum aqumgalriim nangengqalriim-llu

Qaillun piciqsit?

1. Mikelnguq pilinguartelluku wall'u kepurivkarluku tarenranek magazine-anek.
2. Taum-llu pilinguam wall'u tarenram caullra igaułluku acianun kanavet.
3. Tarenrat-llu saggluki ellirraarluki, tua-i-llu tuaten qaillun ayuqluteng inglukelriit qalarutekluki.
4. Tua-i-llu tarenrat elliluki natermun.
5. Mikelnguq-llu tarenram canianun nangertelluku.
6. Tua-i-llu taum tarenram inglua aperluku, mikelnguq-llu tuavet apkerpenun qeckaasqelluku nall'arłluku tull'uku, alla tarenraq agtuq'erpeknaku.
7. Tarenram canianun nangertevkaraqluku, taum tarenram inglua apquvgu qeckaquni tekilłuku nall'arcugngakiinun paalagpek'nani.
8. Mikelnguq piaqluku tamakut tarenrat pillri teguluki taistesqelluki, allamun tarenramun nugtarpailgan.

**Mikelnguut
48-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
54-aanek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Domain 1: Temiin Assirluku Auluklerkaa, Iqaicetlerkaa, Natain-llu Pektaaryugnarillerkait

Umyuangcalaagyaurrluni!

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput umyuangcalaagyaurtellerkaaneq. Waten naanguarulluku camek apluku ellinun tauna apyuteten cukangnaqluku kiulaagesqelluku.

Camek aturciqsit?

- Angqamek

Qaillun piciqsit?

1. Mikelnguq, allat-llu mikelnguut naanguallgutai nangertevkarluki uivetmun, enem iluani wall'u ellami.
2. Tua-i-llu angqamek mikelnguut iliit cikirluku, piluku-llu tauna angqaq akaggluku, wall'u qec'ngevkarluku tunglianun tunesqelluku. Tuaten tua-i piurluku angqaq ayagcetesqelluku uivetmun.

3. Taum-llu ciuqliim angqaq teguluku ayagcepailgaku waten apluku: "Kituusit?" "Qavcircuit? "Nuyaten cakuciugat?" "Cakuciq minguk assikenrusiu?"
4. Tuaten tua-i angqaq ayagtelluku uivetmun, uum mikelnguut teguaqaku aptaqluku camek apyutnek. Tungliminun-llu tunvailegminiu kiulaaggluku tauna apyuten.
5. Tuaten tua-i uivetmun angqaq ayagtelluku apqurluki apyutnek. Kassukan-llu ataam ayagtelluku, cali allanek apyutnek apqurluki. Mikelnguut taum tauna apyutni kiulaagaqluku, angqaq tungliminun tunvailegminiu.

Cali allat picirkat:

Cimirluku tuaten naanguallrat – apyutnek aptaqluki, kiukunegtegg-llu qecka'q'ertluteng, uivqerrluteng, wall'u allacetun piluteng.

**Mikelnguut
54-aaneq
Iralungellratnek
Ayagluki –
60-inek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Domain 2: Assirluni Allat Yuut Ilagaryautellerkaat, Umyugaan-Ilu Assirluni Naulra

Assirluni Pillguterluni Uitayugngarillra Nani Piciatun

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput assirluni allat ilagarluki piyautellerkaaneq, waten-llu kiimurrsugluni, wall'u qunukucugluki ilani pinricamek.

Camek aturciqsit?

- Carpet-aarrarneq yaassiiguaruluki kepumaluten
- CD-mek wall'u allamek yuarut'liamek

Qaillun piciqsit?

1. Mikelnguq ilakainek pirraarluku, carpet-aarraat saggluki elliluki natermun. Carpet-aarraat ikgellruvkarluki mikelngurni.
2. Mikelnguut-llu piluki yuarun ayagceciqniluku, ayainanrani piciatun pektesqelluki natermi, arulaireskan-llu carpet-aarraat iliitnun tull'uku nangengqaluki uitaqaasqelluki. Carpet-aarraat ilait ataucimek, malrugnek, wall'u pingayunek yungqerciqniluki, taugaam tuaten pitangraata quyuita tuani carpet-aarrarmi uitauraqaasqelluki.
3. Tua-i-llu yuarun ayagtelluku, mikelnguut-llu piluki ayainanrani natermi piciatun uitaurpek'naki pektesqelluki.
4. Yuarun-llu arulaireskan piyullrat carpet-aarraat ullagarlluku qaingani nangerrluki uitauraqaasqelluki. Tauna-llu carpet-aarraat qavciuluteng ullagarlluku pingraata tamalkuita tuavet piluki nangeqaqaasqelluki.
5. Tua-i-llu carpet-aat iliit aug'arraarluku, ataam yuarun ayagtelluku cali tuaten naanguartelluki.
6. Ataam-llu arulaireskan carpet-aat iliit ullagarlluku pispelluki.
7. Tuaten tua-i piurluki, yuarun ataam ayagnirpailegpegu atauciq iliit carpet-aarraat aug'araqluku ikgeliinarluki, kiituani atauciurtuq. Atauciureskan-llu yuarun arulaireskan mikelnguut tamarmeng nangengqaqerluteng quyurmeng taumi nangnermi carpet-aarrarmi.

Mikelnguut

54-aaneq

Iralungellratnek

Ayagluki –

60-inek

Iralungellrat

Ngelkarrluku

Domain 3: Mikelnguom Ciuqlirmi Cat Eliteqarraallri

Neq'liurualleq

Mikelnguq waten piluku elitnaurciqerput neqnek, neq'liuryamek-llu.

Camek aturciqsit?

- Neqnek
- Uluamek wall'u nuussimek

Qaillun piciqsit?

1. Mikelngurmum neqa tangertelluku.
2. Mikelnguq-llu apluku tauna neqa qaillun tangellra ayuqucianek. Qavcinek iingqertua? Qengangqertuq-qaa? Qanengqertuq-qaa?
3. Mikelngurmum neqem pacia tangertelluku, piluku-llu neqet pacimegteggun anertevkalarniluki merem akuliini kuimaraqata.
4. Mikelngurmum-llu neqa agturtelluku, apluku-llu agtullra qaillun ayuqucianek?
5. Tua-i-llu neqa qamiqurriquvgu, aqsaquirluku-llu mikelngurmum tangvaurtelluten.
6. Neqa-llu uluarraarluku aqsaquakun, ikireskuvgu, ilua tangertelluku. Aqsaquiquvgu-llu uluakun kepqaqluki pilten, ciin-llu tamaaggun keplerpenek nalqigulluku.
7. Waten uluaq atullerpegu qalaruqu'urluku qaillun tegumiaqellerkaanek, qaillun-llu assirluku atullerkaanek kiliryaaqevkenak.
8. Tauna-llu neqa ulliggluku iniarkaukuvgu, nalqiguqurluku ullignginanerpegu, apertuuqurluku-llu, tangvagtelluten elitnaurluku ulligciyamek.
9. Qalarulluku-llu waten neqet pinqegcaarturluki auluklerkaatnek elluarrluki neqkautekiurluki, qemaggluki-llu assiirusngairulluki. Mikelnguq-llu elitnaurluku neqem cakuciullranek tangerrluku-llu elitaqsugngarivkarluku paiveskatgu nernaluku.

**Mikelnguut
54-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
60-inek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Domain 4: Mikelnguom Taringyugngarillra, Canek-Illu Allanek Elitellra

Mikelnguut 54-aanek Iralungellratnek Ayagluk – 60-inek Iralungellrat Ngekkarrluku

Board Game-at

Mikelnguq waten apqaitnek board game-aneek naanguarulluku elitnaurciqerput cat qavciullratnek naaqiyamek, naaquetet-llu caullritnek. Kipusvigni apqait board game-at amillelaryaaqut, taugaam mikelnguq-llu ikayuqlutek board game-atun ayuqellriamek pililutek naanguaqvutek anglaniciquq eliyutekciqluku-llu mikelnguom.

Camek aturciqsit?

- Tag board-amek wall'u foam-amek
- Spinner-aanek dice-amek-llu
- Naanguanek mikellrianek (teddy bear-ayagarnek)
- Laminate-arcuutmek

Qaillun piciqsit?

Cucuklirlutek cakucimek board game-aliqatallerpetegnek:

- Lotto game-aneek piluni mikelnguq elitnaurciquq cat ayuqellriit wall'u inglukellriit yuarluki quyurtellerkaitnek, cali-llu naaqiluni cat qavciutacitnek elitnaurciqluni.
- Tumyaringuarlutek taksiyaanrilngurmek qulnek wall'u yuinarnek tuc'arirluku naanguaqvutek mikelnguom elitnaurtekeciqaa camek naanguamek piluni ayakcaartelluku tamaaggun tumyaruakun, qavcin tuc'arat naaqluki ayagaqluni, tua-i-llu amani tekiluni tumyaram iquanun. Tuaten qavcirqunek tut'aqluni tumyaruuaq maligqurluku pillermikun umyungcarluni

qaillun pillerkaminek piyaurciiquq.

Tamana-llu tuaten naanguarluni pillra capernnarqenruurluni lotto game-ami.

- Mikelnguq-llu board game-alinguarlutek uivaarturluni pilriamek, qamavet qukaanun tekitegnaqluni piyaramek.

Cali allat picirkat:

Board game-alilutek kalikani qanemcim ayuqiinek. Kalikartangqertuq Kass'atun *I Know an Old Lady Who Swallowed a Pie* by Alison Jackson:

Qaillun piliciqsit?

1. Lotto game-aruaamek pililutek egalerualilutek qulngunrita'arneek.
2. Tamakunun-llu egalernun qanemcimi neqkat arnassagaam nerellrin tarenrait nepcequ'urluki.
3. Card-aneek-llu pililutek tamakut neqkat egalerni nepingalriit ayuqaitnek nepesviku'urluki.

Qaillun naanguarciqsetek:

1. Mikelnguuk malruk wall'u qavcin naanguartelluki card-aq teguluku tarenraa yuvirtelluku, cakuciullra neqkam tangertelluku.
2. Tua-i-llu tauna card-aq ellisqelluku egaleruamun taum neqkam ayuqiinek pilegmun.
3. Tua-i-llu tuaten piurluki naanguartelluki egaleruat tamarmeng patunatkaatnun.

Domain 5: Allat Yuut Qanaacaurrluki, Qaneryaurrluni, Naaqiyaurrluni-Illu

Tunutellgem Uyamia

Atam-gguq taुकut Tulukaruunkuk Tunutellek uitaarqellriik; qatnguteklutek-gguq tamarmek-llu qaterllutek, tua-i qercurpak qaterllutek.

Tuntutellek-gguq qatrami uksuraqan quyaaqluni, qanikcam cailkaq patuaqaku qat'riluku. Qanikcam-gguq qainganun ca neqkarraq ellirraarluku, canianun piluni cam ungunssiaraam tailerkaaneq utaqaqluni. Tua-i-gguq Tulukaruk tuanlengraan cam ungunssiaraam tauna neqkarraq ullagaqamiu tangyuunaku qatsiyaagan. Tulukaruum-gguq tauna ungunssiaraam taigaqan, caniminun elli'irqaan teguq'erluku pitaqaqluku. Aren-gguq tua-i tauna Tulukaruk quyanaurtuq tuaten mingungqellerminek tuaten tamakut ungunssiaraurluut piluki pitaqelaamiki. Tua-i-am tauna Tulukaruller picirkartuami, tuaten-llu qaciggarmi neqkarcutullni qut'gutekluku pinaurtuq, "Kina-kiq cakviurluni pingnatugluni neqkarcurciqa!"

Taugaam-gguq kiagmi...ii-i, kiagaqan tamana tuaten neqkarcutullra cimiraqluni. Qat'rami-gguq tua-i kiagaqan, qanikcartairutaqan, cailkaq-llu tunguriluni, alaiteckepiaraqluni.

Caqerluni-llu-gguq-am kiagmi ernerpak neqkarcuayaaqellria camek pit'enritliniuq. Umyugaa-gguq piluni ciin waniwa camek pit'eqanritlerminek. Tengaurinanermini-gguq nanvamek qulaiqenglliniuq, nanvaq kana-i tangernnaqluni. Piqertuq-gguq kan'a qatellria Tunutellek imna qatngutii nanvam cenii misngauralria. Kana-i-gguq tua-i qatrami miteckepiaq. Kana-i-llu-gguq tua-i Tunutellek nge'angaarrluni. Nge'arturluni piluku pagaavet 'Ha,ha,ha,ha,ha, aa, tangramken pagsuuq Tulukaruuk quleqsing'erpet!"

Tua-i-llu-gguq Tulukaruk umyuarateqa'artuq, "Anirtima-tanem wii waten neqkarcung'erma camek unangesciigat'lartua. Waten kiagmi cat ungunssiaraat tangersugngatulliniatnga yaaqvaneq." Tua-i-llu-gguq atraqerrluni mill'uni Tunutellgem canianun apluku, "Qatngutmaa, qaillun atak wii piqerlii? Ungunssiaraat agjiirtaqama tangersugngatulliniatnga yaaqsing'erma, taumek waten camek neqkarrarmek ungangesciigat'lalrianga kiagaqan. Waniwa kina Qangqiirtun ayuqli, kiagaqan tunguriaqlua, uksuraqan-llu qat'rilua."

Tua-ll'-am Tunutellgem pia, "Mingukumken taugaam tungulriamek. Uksuqaan pinarikan qatellriarurrniartuten."

Tulukarulleraam-am kiugartaa, "Ala-i, tuaten-qaa piyugngaarpenga?"

Tunutellgem pia, "Nunulinrilngerpenga camek tuaten tungulriamek minguyugngaamken. Elpenun-llu wii minguusqumayaaqaa. Tunuka kiingan qaraliliisqumayaaqaa elpenun tangniriluku. Tuaten tunuka ayuqlirikan iirtuarpek'nii ciissaraat, wall' neqcuaraat neqenka ullagluki teguyaurrniananka."

"Kitaki," piuq Tulukaruk. "Elpet ciemek wii minguggaaqia."

Tunutellgallraam-am pilraa, "Qang'a! Elpet ciemek wii qaralilirraarnga!" Tunutellgem-am tuaten pilelliniluku ciungani ilangciaralaani picirkartuyarrluni, iliini-llu iqluaqluku. Nallunrilamiu-llu Tulukaruum ellii qaralilirpek'nani tengvallagluni ayagartellerkaa minguumarikuni.

**Mikelnguut
54-aaneq
Iralungellratnek
Ayagluki –
60-inek
Iralungellrat
Nge'karrluku**

**Mikelnguut
54-aaneK
Iralungellratnek
Ayagluki –
60-inek
Iralungellrat
Ngekkarrluku**

Tua-ll' Tulukaruum tungulriamek marayamek tegulluni pia Tunutellek, "Kitaki."

Tua-ll' Tunutellgem caukanirluku pilraa, "Aren tamatumek aturluten qaralilirngaitarpenga! Mermun miskuma egmianun erevciquq aug'arluni-llu. Kangiplugmek atak aturluten qaraliliqernga." Tua-i tuaten Tunutellgem piyullranek aturluni qaralililililuku Tulukaruum. Tua-i mingullerminui cacini nalluyagulluku anglaniluni mingulliniluku, tunua qaralilirluku, uyaqurri-llu uyamilirluki qatellrianek.

Taqngami Tulukaruum Tunutellek pia, "Atam tailuten mermi tarenran tangerqerru." Tunutellek nanvam ceniinun atrarluni meq uyanglluku tarenrani tanglliniluku mermi.

Tunutellgem tarenrani tangramiu Tulukaruk caugarlluku pia, "Ala-i! Anglilli wangni kenegnarpa! Pilinguayuvagcit!"

Tulukaruggallraam-am egmianun kiugartaa, "Atam wiinga munartua, piliyugngalua-llu canek piciatun. Kitak elpet mingukarnga marayamek. Uksuqan erurlua ataam qat'riniartua. Assircaarluten mingukarnga." Tua-i Tunutellek tungulriamek marayamek tegulluni Tulukaruum tunua mingulliniluku. Taugaam tua-i Tulukarugtun piyugnaunani minguutelliniluku marayaq tunuanun. Waten marayaq minguutaqaku acitmun Tulukaruk uitaup'ek'nani pek'ngartaqluni, tuigleraqluni tuaten, kiituani tunua, qainga-llu tamarmi marayaurtuq tunguriluni.

Tulukaruum qaini tangerrluku Tunutellek pia, "Qaraliipagcia, elpetun-llu uyamiinii, taugaam canrituq cam ungunssiaraam ullangramni tangerciigatniaraanga."

Tunutellgem kiugaa, "Pekteksaunak uitaurquvet aipaagni qaraliliryugngaciqsugnarqamken." Tua-i Tulukaruk uitaurangnaqluni piqeryaaqluni, taugaam tua-i Tunutellgem qaralilingnaqluku piqeryaaqerraarluni taq'lerturluni pillinia, "Tua-i taqamken. Atam tarenran mermi tangersartuqerru." Tulukaruk-llu tua-i atrarluni nanvam ceniinun.

Tarenrani mermi tangraarluku Tunutellek caugarlluku pileryallinia, "Ik'atak! Ciin tuaten mingugcia? Tua-i wii ikiurrlua tungurilliniunga!"

Tunutellgem kiugartaa, "Aren, ak'anun tungungaituten." Tua-i tuaten qanrutengraani Tulukaruum kangiplugmek tegulluni malirqalliniluku Tunutellek akervagmi. Maliqerluku milqalliniluku iruk Tunutellgem nall'arllukek. Tunutellek-llu palliimi nanvaq nall'arlluku qecengluni mermun tayim' pulqerluni. Tunutellek-llu tengvallagluni tayima ayagluni. Tua-i-ll' kiagpak qalarucunatek. Tua-i nenglengan Tulukaruk erulliniluni ataam qat'riluni qanungvailgan. Nanvamun piluni erulliniluni eruomaluni. Aren, eruqtang'ermi-gguq qat'risciiganani! Cunawa-gguq kiagpak nenglaitellrani kiirpagaqluni-llu marayaq qaingani uunqegcaarluni uuluni neptellinilria aug'arciigaliluni.

Tua-i-gguq maa-i man'a tekilluku tamana Tulukaruum nekayuutek'laraa, tangraaqamiu-llu-gguq Tunutellek qenrulluku qalrialuni neplillagaaqluni. Man'a-llu-gguq cali tekilluku Tunutellek qaralircimaluni tangniqluni. Piyuacurlagluni-llu-gguq pilangermi tamana cangalkevkenaku mermi uitauratuluni. Cali-llu-gguq Tunutellgem Tulukaruk tangraaqamiu temciyugluni ngel'angaqluni. Tua-i-gguq-wa elliin Tulukaruum picirkartuyarrluni anglanitektullruani taum ciungani. Elliin tua-i tuani akinaullrullni umyuaqluku temcikaqluku.

**Mikelnguut
54-aanek
Iralungellratnek
Ayagluki –
60-inek
Iralungellrat
Ngelkarrluku**

Reference-aat

- Adams, M., Foorman, B., Lundberg, I. & Beeler, T. (1998). Phonemic Awareness in Young Children. Paul H. Brookes Publishing Co.
- Armstrong, T. (1991). *Awakening your Child's Natural Genius*. Putnam Publishing Group.
- Bailey, B. (2000). *I Love You Rituals*. HarperCollins Publishers, Inc. New York, N.Y.
- Baker, A. & Manfred/Petitt, L. (2004). *Relationships, The Heart of Quality Care*. National Association of the Education of Young Children.
- Barsley-Marra, B. L. (1993). *Understanding and Encouraging your Young Child's Large Motor Development*. University of Missouri, Extension Publications.
- Burns, M & Snow, C. (Eds.) (1999). *Starting Out Right: A Guide to Promoting Children's Reading Success*. National Research Council, National Academy Press.
- Callender, S. (2007). *Gross and Fine Motor Activities for Early Childhood: Preschoolers*. Mississippi State, MS: Mississippi State University Early Childhood Institute.
- Cohen, L, et. al. (1999). *Child Development, Health, and Safety*. Aspen Publication, Gaithersburg, MD.
- Cohen, M. & Gross, M. (1979). *The Developmental Resource*. Grune & Stratton, Inc. New York, N.Y.
- Copley, J.V. (2000). *The Young Child and Mathematics*. Washington, DC NAEYC.
- Cutler, K., Gilkerson, D., Parrott, S. & Bowne, M. (2003). *Developing Math Games Based on Children's Literature*. *Young Children* 58 (1): 22-27.
- Department of Education and Early Development, Alaska (2006). *Alaska Early Learning Guidelines*.
- Department of Education, Washington, D.C. (1997). *Ready, Set, Read (For Families): Early Childhood Language Activities for Children from Birth through Age Five*. Corporation for National Service.
- Drew, W. & Rankin, J. (2004). *Promoting Creativity for Life using Open-Ended Materials*. *Young Children* 59 (4) 38-45.
- Fairbanks Native Association, Parents as Teachers, Alaska (2004) *Alaska Native History and Culture*.
- Fetherston, K. & England, K. (1998). *Storybook-based Curriculum*. Hearing & Speech Institute.
- Grace, C., & Thompson, N.L. (2007). *Growing and Learning with Native Young Children: Workshops for Teachers and Community Leaders*. Mississippi State, MS. National Center for Rural Education Learning Initiatives, Mississippi State University Early Childhood Institute.
- Moomaw, S. & Hieronymus, B. (1995). *More than Counting: Whole Math Activities for Preschool and Kindergarten*. Readleaf Press.
- Morris, L. & Schulz, L. (1989). *Creative Play Activities for Children with Disabilities*. Human Kinetics Books, Champaign, IL.
- NAEYC & NCTM (National Council of Teachers of Mathematics). (2002). *Early Childhood Mathematics: Promoting Good Beginnings*. Joint Position Statement. Washington, DC: NAEYC and Reston, VA: NCTM.
- National Association for Sport and Physical Education. *Active Start: A Statement of Physical Activity Guidelines for Children Birth to Five Years*. Reston, VA: NASPE, 2002.
- Neuman, S., Copple, C. & Bredekamp, S. (2000). *Learning to Read and Write: Developmentally Appropriate Practices for Young Children*. National Association for the Education of Young Children.
- Pieraccini, V. & Vance, D. (2001). *Handprints: Home Programs for Hand Skills*. Pro-ed.
- Roskos, K. & Christie, J. (2002). *Knowing in Doing: Observing Literacy Learning in Play*. *Young Children* 57 (2): 46- 55.
- Rural Alaska Community Action Program Inc., Alaska (2004, 2005,2006,2007) *Child Development Division Summer Activity Packets*.
- Schickendanz, J. (1999). *Much More than the ABC's: The Early Stages of Reading and Writing*. National Association for the Education of Young Children.
- Weitzman, E. & Greenberg, J. (1992). *Learning Language and Loving It*. Hanen Centre, Toronto, Ontario.
- Whitin, P. & Whitin, D. (2003). *Developing Mathematical Understanding Along the Yellow Brick Road*. *Young Children* 58 (1), 36-43.

Tarenrat, Kinkuuciit-Ilu Tarenrairistet

COVER PHOTO: ©2009 Rural Alaska Community Action Program, Inc. (RurAL CAP)

INTERIOR PHOTOS: ©2009 Sherri Caldwell (Page 4)

©2009 Clark James Mishler Photography (Pages 8, 22)

BEST BEGINNINGS

Alaska's Early Childhood Investment

3350 Commercial Drive, Suite 104A
Anchorage, Alaska 99501
PH | 907.297.3300 **FAX** | 907.297.3304
BestBeginningsAlaska.org

